

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 23-24 травня 2024 року)

Одеса -2024

УДК: 1:403:316.6 (08)

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 23-24 травня 2024 р.) 181 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Орленко Ірина Миколаївна - доктор філософії, завідувачка Одеського обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія безперервної освіти» Одеської обласної ради.

Збірник матеріалів VII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; аналізують Голодомор-Геноцид-Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; показують трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; розкривають сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; розглядають філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства та філософію синергетики. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 27 червня 2024 р.)

Список використаної літератури

1. Petrushenko V. *Filosofia (vstup do kursu, istoria svitovoi ta ukrainiskoi filosofii, fundamentalni problemy suchasnoi filosofii)*. [Philosophy (introduction to the course, history of world and Ukrainian philosophy, fundamental problems of modern philosophy)]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki [in Ukrainian].
2. Marks K. (1933) *Kapital [Capital]*. Kharkiv: «Proletar» [in Ukrainian].
3. Seheda S.A. (2018) *Metodolohichni osnovy katehorii «rozvytok»: filosofskiy aspekt*. [Methodological foundations of the «development» category: a philosophical aspect]. *Ekonomichna nauka*. 2018. № 10. [in Ukrainian].
4. Marx K., Engels F (2010). *Marx & Engels Collected Works. Vol 25*. London: Lawrence & Wishart. 774 p.

Шакун Євген Дмитрович, здобувач третього рівня вищої освіти, гр. АС3072-24 Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ: СВИТОГЛЯДНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ

В умовах наростання тенденцій глобалізації зростає ризикогенність на всіх рівнях соціального буття – у індивідуальному життєпросторі громадянина, в громаді, суспільстві, державі, адже «глобалізація є також і мультиплікатором ризиків, породжуваних трансформаційними процесами усередині країни [2, с.65].

З кризою раціональності, породженою сучасною філософією, поширюється уявлення про світ як нелінійну, самоорганізовану, дисипативну систему, ознаками якої є неврівноваженість та крихкість. Як підкреслюють сучасні науковці, «сьогодні ми знаємо, що нестаціонарність, яка, найчастіше, не загрожує цілісності системи, є невід’ємною характеристикою будь-яких складних утворень – фізичних, біологічних, економічних, соціальних. Вони перебувають у постійному процесі перетворень, що зламає попередні порядки й утворює нестійкі нові» [4, с. 19]. Непевним стає буття людини у світі, посилюється соціальна конфліктність, під загрозою опиняється забезпечення захищеності життєво важливих інтересів громадянина, соціальної групи, спільноти, держави. Нові параметри світоіснування актуалізують постановку питання про світоглядно-філософські засади феномену безпеки.

Концептуальні засади осмислення безпеки закладені в роботах Платона, Аристотеля, Аврелія Августина, Томаса Аквінського, Л. Валла, Ж. Бодена, Ф. Бекона, Г. Гроція, Н. Макіавеллі, Т. Гоббса, І. Канта, Г. Гегеля. Серед сучасних філософів, які різнопланово досліджували феномен безпеки – У. Бек, Е. Гідденс, М. Кастельс, Н. Луман, Е. Тоффлер. Теоретико-методологічним орієнтиром автору слугують також напрацювання таких сучасних вітчизняних

дослідників, які вивчають питання безпеки, як О. Гомілко, Л. Калашнікова, С. Кримський, В. Лук'янець, В. Мандрагеля та ін. Спираючись на доробок вищезгаданих вчених, прагнемо досягти поставленої мети – проаналізувати світоглядно-філософські аспекти феномену безпеки.

Першочергово зауважимо, що дослідження філософського виміру безпеки започатковують античні мислителі. Зокрема, Платон, міркує над підвалинами усталеності держави, визначаючи державу втіленням найвищої ідеї – ідеї всезагального блага. Аристотель вважав законність і політичну справедливість основою впорядкування суспільного хаосу та гарантією процвітання держави. В «Коментарях до Аристотелевої політики» Тома Аквінський зауважує, що безпеку античний філософ розглядає багатопланово: від побудови надійних мурів для захисту від ворога до правильного розподілу в державі загальних благ. «Ось чому необхідно заснувати певну інституцію, що приймала б звіт про надходження й видатки та контролювала б залишкові кошти, а то державне майно розтягуюватимуть і в державі запанує несправедливість» [3, с. 597].

Ідеї внутрішньої гармонії людини та пошуки стратегій протидії негативним впливам зовнішнього світу акцентували філософи доби еллінізму. Зокрема, у Епікура зустрічаємо думку про насолоду як уникнення людиною стану страждання. Стоїки пропонували поміркованість і незбентеженість стану душі, як запоруку захищеності людини від впливу негативних явищ.

Інші акценти у трактуванні безпеки зустрічаємо в середньовічну добу. Питання безпеки мислителі осмислювали в контексті теоцентризму: як потребу морального протистояння всесвітньому злу та необхідність слідувати закону Божому для захищеності людства.

В добу Ренесансу на перший план виходить безпека індивіда, яка досягається уникненням тривог та духовним і тілесним самовдосконаленням людини. Філософія класичної доби Модерну (Ф. Бекон, Р. Декарт, Т. Гоббс, Г. Гроцій, та ін.), більшу увагу звертає на безпеку суспільства, розглядаючи її як найбільшу суспільну цінність та підставу суспільного миру і соціальної безпеки.

Суттєва переорієнтація в осягненні феномену безпеки пов'язана зі становленням некласичної філософії. Оригінальне тлумачення підстав соціального порядку представлено у філософії позитивізму. Зокрема, О. Конт розглядає суспільство як соціальний організм і параметрами, що забезпечують його соціальний порядок вважає духовне вдосконалення.

Екзистенціалізм, як філософська рефлексія на безпекові виклики, перед якими постала західна цивілізація ХХ ст., зосереджує увагу на екзистенціальних загрозах буття людини. Стаючи на позицію ірраціоналізму, філософи-екзистенціалісти (Ж.-П. Сартр, А. Камю) джерелом небезпеки вважали загрозу свободі людини та засадничим цінностям її існування.

У площину аналізу психіки зміщує проблематику соціальної нестабільності та суспільного хаосу психоаналіз. На думку В. Горлинського, «Зигмунд Фрейд джерелом загрози руйнування психіки, соціальних конфліктів і

дестабілізації суспільних відношень вважав дисбаланс між трьома складовими психіки людини – між «Воно» – генетично первинним, ірраціональним і біологічно вродженим; «Я» (Его) – посередником між вродженим та вимогами середовища, продуктом життєдіяльності людини та «Над – Я» (супер-Его) – джерелом релігійних і моральних почуттів що контролює і керує свідомістю людини, результатом зовнішнього впливу [1, с. 43].

Ґрунтовні підвалини осмислення феномену безпеки закладені сучасними філософами-теоретиками постіндустріального (Д. Бел), інформаційного (Й. Масуда), «електронного» (М. Маклюен) суспільства. Як слушно зауважує К. Гончаренко, у «постіндустріальному / постінформаційному суспільстві в умовах глобалізації кожна чергова спроба формування «безпеки», а відповідно й екологічного, комфортного існування людини в антропологічно-когнітивному аспекті її присутності та ужитковості, яку наразі прийнято зводити лише до корисності, є умовою та породженням ризику чергової небезпеки» [5, с. 30]. Тому, розкриваючи значний потенціал застосування інформаційно-комунікаційних технологій, вчені висвітлюють ризики та загрози, які породжує віртуальна реальність та мережева природа соціальної реальності. Небезпечний вплив штучного інтелекту на людство розкривають Дж.Лукас, Д.Деннет, Г.Кіссінджер та ін.

Висновки. Вищевикладене дозволяє зауважити наступне: 1. Філософська думка має давню традицію та значні світоглядно-теоретичні надбання в аспекті осягнення феномену безпеки. 2. Концептуальні напрямки тлумачення безпеки охоплюють широке поле питань: від осягнення безпеки як внутрішнього стану захищеності, незбентеженості людини до ідеї всезагального суспільного блага та безпеки як найвищої цінності держави. 3. Природа безпеки багаторівнева: як феномен, її доцільно аналізувати на кількох рівнях – мікрорівні (індивідуальна безпека громадянина), макрорівні (соціальна безпека спільноти, суспільства), мегарівні (національна безпека країни та глобальна безпека світового співтовариства).

Подальше дослідження світоглядно-філософських засад безпеки, на нашу думку, сприятиме вирішенню низки питань, в тому числі й практичного характеру, серед яких – протидія ризикам глобалізованого суспільства.

Список використаної літератури

1. Горлинський В.В. Філософія безпеки і сталого людського розвитку: ціннісний вимір : монографія. – Київ : Вид. ПАРАПАН, 2011. – 390 с.
2. Майструк Н. О. Ризики як чинники зростання недовіри у глобальну добу // Політичні інститути та процеси 2018. – № 1. – с.61-66.
3. Тома Аквінський. Коментарі до Арістотелевої «Політики» / Тома. Аквінський ; пер. О. Кислюк. – Київ : Основи, 2000. – 796 с.
4. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор.

НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.

5. Феномен безпеки: соціально-гуманітарні виміри : колект. монографія / за заг. наук. ред. Віталія Мудракова. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2022. 332.

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ТА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ

Yevgen Borinshtein – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Head of the Department of Philosophy, Sociology and Management of Sociocultural Activities South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, (ODESA, UKRAINE)

David Schwartz – Professor of political science (LOS ANGELES UNIVERSITY) (USA),

Daniel Hasidim Or Chalon – Doctor of Philosophy in Economics (LOS ANGELES UNIVERSITY) (USA).

IMPACT OF TOLERANCE ON CONFLICT RESOLUTION

The concept of "*tolerance*" came to the English language at the beginning of the XV century from Latin (via French) in the sense of "the action or practice of enduring or sustaining pain or hardship" [1, p. 112] and was similar in it to the term "*patience*" – "the suffering or enduring (of pain, trouble, or evil) with calmness and composure" [2, p. 555]. The difference in the meanings of the words tolerance and patience lies, firstly, in the fact that tolerance is defined through the words "action or practice", that is, it is characterized as a certain action that has a time frame that is absent in the meaning of the word patience, and secondly, in the fact that the meaning of the word patience indicates the way of transferring difficulties: "with calmness and composition", which is not mentioned in the definition of tolerance.

The difference in the use of these two words is fixed in the second half of the XVIII century, when the word tolerance takes on a different meaning – "the disposition to be patient with or indulgent to the opinions or practices of others" [1, p. 112]. Today, this value is the main one. Its key parameters – state-readiness to be tolerant; object of tolerant attitude – thoughts, beliefs, behavior of other people "the one dislikes or disagrees with" [3, p. 1855].

РОЛЬ ЖІНКИ В СУСПІЛЬСТВІ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ	
Семко Яна Сергіївна	85
ПРИРОДА МИСТЕЦТВА У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ	
Стовпець Сергій Васильович	89
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ	
Федорова Інна Валеріївна, Поплавська Тетяна Миколаївна	92
ІДЕАЛ УСПІШНОЇ ЛЮДИНИ В СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ СВІДОМОСТІ	
Усатюк Ігор Миколайович	94
ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА ТА СВОДОДИ ЛЮДИНИ	
Чумак Єгор Олександрович, Вraith Галина Яківна	95
КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ МАРКСИЗМУ ТА ДІАЛЕКТИЧНОГО МАТЕРІАЛІЗМУ	
Шакун Євген Дмитрович	99
ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ: СВІТОГЛЯДНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ	
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ТА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ	
Yevgen Borinshtein, David Schwartz, Daniel Hasidim Or Chalon	102
IMPACT OF TOLERANCE ON CONFLICT RESOLUTION	
Барков Степан Федорович, Поплавська Тетяна Миколаївна	104
СТАЛІЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ТА РЕВОЛЮЦІЯ ЦІННОСТЕЙ	
Білоусова Кіра Олексіївна	106
ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ	
Йорж Руслан Анатолійович	109
ДУХОВНІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ ЦІННОСТІ В РАКУРСІ ПЕРСПЕКТИВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	
Дуков Олександр Володимирович, Поплавська Тетяна Миколаївна	110
ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНИХ ВЗАЄМОДІЙ ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ ЯК ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ АНТРОПОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	
Козленко Павло Юхимович	112
МОРАЛЬНІСТЬ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
Остаточна Вікторія, Ладонько Людмила	116
ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ НА УСПІХ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Окорокова Віра Вікторівна	118